

decidí la implantació dels 48 míssils de creuer que corresponen a Bèlgica segons la «doble decisió» de la OTAN, 14 dels quals es començaren ja a instal·lar a la base de Florennes l'endemà de la comunicació governamental al parlament del país.

Malgrat aquesta situació de fet i malgrat els resultats del 13 d'octubre, el «poble pacifista» respongué a la crida massivament, per cinquena vegada en sis anys.

«La pindola ha estat difícil d'empassar, però la força dels manifestants no s'ha apagat encara» —deia Pierre Galand, president del Comitè Nacional (francòfon) per la pau i el desarmament (CNAF).

Per la seva banda, Andre Bogaerts, del Comitè d'Acció (Flamenc) contra les armes nuclears (VAKA) diu que un govern que es vol democràtic no pot negar la realitat d'aquestes manifestacions que es fan des de fa sis anys. «L'endemà de la implantació dels míssils vàrem aparèixer com a perdedors, avui ens afirmem com a guanyadors morals».

Malgrat l'optimisme de Bogaerts, ningú no pot deixar d'admetre que la tragèdia de l'estadi de futbol de Heyssel ha estat funesta per al moviment de la pau. El fet que la dimissió del govern hagi obligat a avançar les eleccions dos mesos ha agafat els pacifistes belgues per sorpresa.

Encara que el moviment tingué cura a precisar que no volia fer el joc a cap partit, no amagava que la gran manifestació nacional que s'havia previst pel 20 d'octubre passat, amb sis mesos d'antelació, tenia com a finalitat col·locar els temes relacionats amb la pau i el desarmament al «cor del debat electoral».

El president del CNAF, la coordinadora dels francòfons, recorda que «no hem estat a les eleccions, només hem participat als debats electorals, i els resultats no canvien el nostre combat. Després de tot, el 1979 la decisió sobre els míssils es va prendre amb els socialistes al govern. No som un moviment conjuntural que lluita contra un govern determinat. Sempre hem dit que seria un combat molt llarg, perquè el tema és molt complicat i hem d'afrontar un sistema de defensa on els hàbits són profundament arrellats».

Per a Pierre Galand, el problema dels míssils no és res més que «un debat puntual dins d'un debat més general sobre el tipus de seguretat que volem, sobre les relacions que hem de tenir amb el tercer món. També hi ha

Parlament holandés: el dossier pacifista els cremava a les mans.

la guerra dels estels, que és una nova etapa dins la cursa d'armaments».

A Bèlgica entre els pacifistes flamencs i els francòfons hi ha una diferència remarcable. Per part flamenca el moviment s'ha desenvolupat sobretot sobre bases morals, típiques de les motivacions cristianes. A Flandes són contraris als míssils perquè l'armament nuclear és el mal.

Els francòfons, però, han tingut força cura de no confrontar la mobilització popular amb l'apropament a les institucions.

El problema dels euromíssils a Bèlgica i als Països Baixos es genera el 1979 quan els ministres de defensa i d'afers exteriors de l'OTAN aprovaren a Brusel·les el que fou conegut com la «doble decisió».

L'OTAN decidí de modernitzar el seu arsenal nuclear per afrontar el desplegament soviètic d'SS-20, i el pla atlàntic contempla la instal·lació de 572 míssils d'abast mitjà a Europa (108 pershing 2 i 464 cruise Tomahawk). □

ENFRONT D'UNA FORTA PRESSIÓ DES DEL PODER

El pacifisme espanyol és antiatlantista

Malgrat que l'Estat espanyol romangué apartat durant molts anys dels corrents d'opinió i de les grans polèmiques europees, a poc a poc s'hi ha format un ampli moviment pacifista, que darrerament s'ha mostrat molt actiu al carrer.

Josep M. Sanmartí (Madrid)

L'antimilitarisme originat pel suport que l'exèrcit donà a la dictadura franquista, més enllà del seu últim moment, i l'abusiva presència de bases militars nord-americanes en un règim vergonyant per a la dignitat, la sobirania i els interessos espanyols, forniren sòlids arguments durant els anys 1960-1970 a un incipient pacifisme molt dependent i vinculat encara als partits polítics. A partir del restabliment de la democràcia, l'aparició i la consolidació de nous moviments, com ara els ecologistes o els objectors de consciència, eixam-

plaren les bases d'aquest primer pacifisme, que rebé l'alé dels grups paral·lels europeus a mesura que augmentaven els contactes i les connexions a l'altra banda del Pirineu.

Tanmateix, les diferències són importants. A l'Europa Occidental l'element més poderós per a moure el pacifisme foren les armes nuclears i, concretament, la instal·lació d'euromíssils als països membres de l'OTAN, polèmica que ha passat quasi desapercebuda a Espanya. Aquí, el pacifisme, en canvi, fou impulsat sobretot per la creixent resistència a l'ingrés a l'OTAN i més tard, a la permanència. El pacifisme espanyol, doncs, s'identifica essencial-

DOMENECH UMBERT

ment amb l'antiatlantisme. De fet, el PSOE s'aprofità en 1982 d'aquest fort sentiment popular quan jugà la carta del pacifisme i de la sortida de l'OTAN, al llarg de la campanya electoral.

És difícil valorar quantitativament la força real d'aquest pacifisme-neutralisme, perquè no s'ha presentat mai amb sigla pròpia a unes eleccions, cosa que sí que ha succeït, per exemple, a la República Federal d'Alemanya. Les importants manifestacions del 10 de novembre, per no anar més lluny, demostren la capacitat de mobilització del pacifisme-antiatlantisme espanyol, al marge de l'habitual batalla sobre les xifres de manifestants. Per això, algun diari saberut i assenyat alertava l'endemà contra la temptació dels polítics de negar la importància d'aquestes manifestacions com a expressió d'una opinió pública molt estesa.

Si hem de fer cas a les enquestes, es pot dir que aproximadament el 46 per cent dels espanyols manté posicions antiatlantistes, si bé sembla que la xifra va minvant a causa de la duríssima (i sovint bruta) pressió psicològica feta des de les àrees del poder, identificant, per exemple, atlantisme i patriotisme. Es pot sostenir, en conseqüència, que la meitat dels espanyols simpatitza en algun grau amb les posicions pacifistes i neutralistes, mentre que tan sols un vint per cent s'arrangera decididament amb l'OTAN i el rearmament. No cal dir que el govern socialista discrepa d'aquestes avaluacions, i segons les seues, esbombades profusament a través de TVE, un 36 per cent dels espanyols són favorables a la permanència dins l'OTAN, mentre que els contraris són menys. El pacifisme se-

DOMENECH UMBERT

Manifestacions anti-OTAN.

ria, d'acord amb aquestes anàlisis oficials, un moviment cada vegada més minoritari, si bé molt actiu i sorollós.

De qualsevol manera, el pacifisme espanyol té dues característiques idèntiques a l'europeu. En primer lloc, s'ha d'enfrontar al mateix tipus d'arguments i de pressions des del poder i des dels poderosos sectors bel·licistes, armamentistes o simplement acostats a l'OTAN. Les acusacions, sovint amb una base molt grollera, van des de fer el joc a l'URSS o, fins i tot, que és un moviment finançat per Moscou, fins a l'acusació d'utòpics i idealistes, més o menys insolidaris i asocials. El missatge, a més de les àrees governamentals i conservadores per desqualificar el pacifisme i el neutralisme espanyol, és clar: si es vol participar del benes-

tar, el progrés i la prosperitat occidental a través de la CEE, s'ha de participar també activament en la seua defensa, mintjançant l'OTAN. És clar que tota la polèmica és volta-da de confusions, de mentides, de giragoneses, de veritats a mitges, d'arguments viciats, etc, ja que es tracta en termes generals d'intentar manipular l'opinió pública, allunyada sovint d'un debat seré i profund, amb informació suficient i amb capacitat de decisió política.

L'altra característica és que el pacifisme no té uns perfils socials, geogràfics o polítics ben determinats. Igual com s'esdevé a Europa, tant les forces d'esquerra com les de dreta, són dividides pel pacifisme, tot i que el fenomen afecta més profundament l'esquerra, per l'enorme contradicció que li planteja haver de sostenir i promoure tots els elements d'una guerra (corsa d'armaments, política de blocs militars, guerra freda), enmig d'una severa crisi econòmica que està desmantellant l'estat de benestar, creat sobretot pel socialisme europeu.

La impossibilitat d'identificar el pacifisme amb una classe social, una regió o una força política concreta, és el principal inconvenient del pacifisme espanyol, perquè l'impedeix d'estructurar-se per culpa de les altres contradiccions que pateix al seu si. Però, al mateix temps, aquest és el seu màxim avantatge, atès que resulta inassimilable per la propaganda oficial i no se'l pot perseguir d'una manera sistemàtica. ¿Us imagineu el govern socialista engarjolant milers de militants i simpatitzants pacifistes del PSOE?

A desgrat d'aquest plantejament, es pot dir que les forces comunistes són (o volen ser, és difícil precisar-ho) el pal de paller d'aquest pacifisme-neutralisme i es valen precisament del seu antiatlantisme com a instrument de treball. Tanmateix, la Coordinadora Estatal d'Organitzacions Pacifistes aplega nombrosos moviments, organismes, associacions i, inclús, personalitats, que van des d'associacions de veïns fins a lluitadors tradicionals en la defensa dels drets humans i rebotats del PCE. Els socialistes pacifistes han intentat replicar amb un Moviment per la Pau, el Desarmament i la Llibertat, de programa molt ambigu i comportament més zigzaguejant encara, atrapat entre la disciplina de partit, la tradició històrica del socialisme, la ideologia i les conveniències del poder. □